

УДК 316.75+008.001

DOI <https://doi.org/10.30970/2078-6999.2019.24-4>

ЯКИМ БУДЕ МАЙБУТНЄ НАЦІОНАЛЬНИХ КУЛЬТУР У ГЛОБАЛЬНУ ЕПОХУ?

Людмила Рижак

Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000, Україна
e-mail: l_ryzhak@lnu.edu.ua

Розглянуто функціонування національних культур у контексті зростаючих глобалізаційних інтегративних тенденцій. Їхню специфіку в XXI ст. визначають високі технології, передовсім інформаційно-комунікативні та Інтернет-мережеві. Досліджено становлення глобальної інформаційної культури як феномену Інтернет-комп'ютерної віртуалізації. Стверджується, що віртуальна глобалізаційна комунікація супроводжується культурною стандартизацією, загрожуючи самотності та різноманіттю національних культур.

З'ясовано, що водночас інтернет-мережеві технології надають безпрецедентні можливості для діалогу національних культур та творення глобальної культури як глобальної мішаниці. Для відносин між національними культурами у XXI столітті характерний інтер-культуралізм, що призводить до гібридизації культур та збагачення культурних практик. Розкрито глокалізаційні можливості національних культур, які дають змогу віднаходити адекватні відповіді на виклики глобалізації та забезпечувати свою національно-культурну самотність.

Підкреслюється, що, незважаючи на тенденції глобалізації та зростаючу взаємозв'язаність та взаємозалежність національних культур, а також їх гібридизацію, вони не втрачають своєї ідентичності, оскільки кожна національна культура вкорінена в історичному минулому, що надає їй життєвої сили. Стверджується, що національні культури навряд чи зникнуть, зокрема, через тривалу привабливість національної ідентичності, її суспільно-політичних та морально-естетичних цінностей, які окреслюють смисловий горизонт цивілізаційного прогресу.

Навіть з перспективою реалізації стратегії сталого розвитку та просування глобального гуманізму як нового світового порядку інтерес до культурної ідентичності залишатиметься. Світова спільнота в XXI столітті сприятиме досягненню національної різноманітності в єдності, яку пропагують європейці.

Ключові слова: глобалізація, глобальна культура, гібридизація, глокалізація, інформаційно-комунікативні технології, національна культура, національна ідентичність.

Постановка проблеми. Відліком глобальної ери людства стала конференція ООН у Рі-де-Жанейро (1992), відома як саміт «Планета Земля». На конференції «Ріо – 92» було сформульовано імператив для XXI сторіччя: сталий розвиток, який визначив стратегію глобалізації – **глобальний гуманізм**. Його сутністю є гідне життя людини в справедливому і безпечному довіллі, її самоздійснення як культурно укоріненої та цивілізаційно самодостатньої.

Зазначимо, що національні культури в XXI ст. функціонують в умовах глобальних багатополосних інтегративних процесів. Уже сьогодні можна говорити не тільки про

європеїзацію та американізацію, а й про китаїзацію та інші вектори глобалізації. Серйозним викликом вестернізації стала істернізація, зокрема – китаїзація чи японізація. Це свідчить про те, що глобалізація не є однополюсним процесом. Вона реалізується не лише у формах вестернізації, а й локально-цивілізаційних процесів у Китаї, Росії, Індії тощо.

Потужність та інтенсивність глобально-інтегративних процесів визначають високі технології, зокрема інформаційно-комунікативні. Вони надають безпрецедентні можливості для діалогу національних культур, їхнього взаємовпливу, а отже, актуалізують питання наслідків такого впливу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковий дискурс феномену глобалізації започаткували у 80-х роках ХХ ст. британські соціологи Роланд Робертсон, Ентоні Гіденс, Зигмунт Бауман, німецький соціолог Ульріх Бек, шведський соціолог Джонатан Фрідман, австралійський соціолог Малколм Вотерс.

В українській науково-філософській думці це поняття набуло категоріального статусу лише в кінці 90-х років минулого сторіччя. Глобалізаційні тенденції в Україні, їх вплив на довкілля й культуру досліджують С. Кримський, В. Крисаченко, В. Мельник, Л. Рижак, Е. Семенюк.

Починаючи від середини 90-х років ХХ ст., філософи, культурологи, соціологи дискутують щодо перспектив національних культур у контексті глобалізаційних викликів і формування глобальної культури: П. Бергер, Р. Робертсон, Я. Пітерзе, Е. Сміт, М. Фезер-стоун та інші.

Низка досліджень присвячена становищу національних культур та їхніх перспектив у контексті послаблення глобалізацією ролі національної держави як інституційного організатора соціокультурного життя, це, зокрема, праці У. Бека, У. Ганерза, Е. Сміта тощо. Водночас не сама глобалізація спричиняє трансформаційні зміни в культурі, а передовсім високі технології. **Мета статті** – дослідити вплив інформаційно-комунікативних технологій на транснаціональну комунікацію й культурну віртуалізацію в глобальну епоху.

Виклад основного матеріалу. Глобалізація як процес конституювання єдності світу надзвичайно динамічна й експансивна. Як зазначає Е. Гіденс, вона «не просте шляхами справедливості і аж ніяк не є милосердною за своїми наслідками. Для великого загалу людей, які живуть поза межами Європи і Північної Америки, вона виглядає дискомфортно, подібно до вестернізації, або, либонь, американізації, позаяк Сполучені Штати є зараз єдиною супердержавою, яка за своїм економічним, культурним і збройовим становищем домінує у глобальній світобудові» [2, с. 16]. Тому цілком закономірно, що глобалізація у формі вестернізації викликає сумніви і занепокоєння. Зазвичай, пише Е. Гіденс, у глобалізації вбачають чинник, який *руйнує локальні культури (курсив – Л.Р.)*, поглиблює нерівність у світі та погіршує долю знедолених.

Однак наслідки глобалізації, переконаний З. Бауман, не такі вже й однозначні, як це зазвичай здається. «Глобалізація роз'єднує не менше, ніж об'єднує, вона роз'єднує, об'єднуючи: розколи відбуваються з тих самих причин, що й зростання одноманітності світу» [1, с. 6]. Іншими словами, продовжує автор, глобалізацію супроводжують процеси локалізації, які зумовлюють різку диференціацію умов існування населення країн та регіонів. Якщо глобалізація є провісником нової свободи й мобільності, то локалізація – провісник сегрегації й відчуження [1, с. 7].

Якщо Е. Гіденс і З. Бауман убачають у глобалізації зростання одноманітності світу та уніфікації національних культур, то Р. Робертсон не поділяє їхніх поглядів про опозицію глобально-локальне. «Сьогодні, – пише автор, – існує повсюдна тенденція тлумачити цю проблематику як побудовану на полярності її елементів» [6, с. 53]. Її прибічники вважають, що локальні домагання протистоять глобальним тенденціям або навіть чинять їм

опір. А локальну культуру ототожнюють із національною культурою, яка зазнає глобального цивілізаційного нівелювання.

Незважаючи на соціальну полярність глобалізації й локалізації, вони постали в результаті розвитку високих технологій, зокрема інформаційно-комунікативних та Інтернет-мережових. Їх запровадження зумовило появу феномену, який З. Бауман означив поняттям «стиснення простору / часу», внаслідок чого простір і час перестали бути соціальними чинниками визначення й підтримки колективних ідентичностей через розмивання державних кордонів та культурних бар'єрів.

Дійсно, стрімке поширення Інтернету, як і повсюдне використання комп'ютерів, перетворилося на виклик людському буттю як соціально-культурному за своєю сутністю. Одним із викликів сучасності, що впливає на всі сфери життя, є глобальна мережа Інтернет та локальні інформаційні мережі. Функціонування інформаційних мереж надало безпрецедентну можливість кожному користувачу комунікувати онлайн із усім світом в інтерактивному режимі. Проте, зазначає М. Кастельс, вплив мереж, базованих на Інтернеті, не обмежується кількістю користувачів. Головне те, що «ключова економічна, соціальна, політична та культурна діяльність по всій планеті структурована довкола Інтернету та інших комп'ютерних мереж» [4, с. 3].

Від дев'яностих років ХХ ст. соціально-культурне життя знаходиться під суттєвим впливом цієї комунікаційної технології. Завдяки їй зростає взаємопов'язаність багатьох локальних культур, що спричинило, вважає У. Ганерз, появу ідеї *глобальної культури*.

До речі, поняття «**глобальна культура**» уперше запропонував Р. Робертсон у праці «Глобалізація: соціальна теорія і глобальна культура» (1992). Він також розвинув теорію глобальної культури з урахуванням культурно-історичних процесів і розвитку міжкультурних взаємодій. Однак, переконаний Р. Робертсон, «слід бути обережними й *не ототожнювати комунікативну й інтерактивну пов'язаність культур* <...> з уявленням про *гомогенізацію всіх культур*» [7, с. 56]. На думку Р. Робертсона, реальна глобалізація культури незвідна до комунікативної пов'язаності культур. Вона постає універсалізацією формату культури і світогляду з одночасною локалізацією їхнього змісту в наявному соціальному середовищі.

Інтегративні процеси, що зумовили стиснення часопростору, засадничо змінили взаємодію людей, яка перетворилася на вільний обмін інформацією в Інтернет-мережах. Завдяки інформаційно-комп'ютерним технологіям постав віртуальний світ культури, світ необмеженого комунікативного простору, що дало підставу стверджувати про появу *глобальної інформаційної культури*. Вона, на думку Е. Сміта, «має три особливості, які позначають її як справді нову: вона універсальна, технічна і безчасова» [8, с. 39].

Глобальна інформаційна культура завдяки Інтернет-мережовим технологіям стала дійсно планетарною. Передусім, це культура творців Інтернету, яка «є колективною побудовою, вищою за індивідуальні вподобання, і здатна впливати на діяльність людей у культурному середовищі, у нашому випадку – на виробників / користувачів Інтернету» [4, с. 34]. Оскільки функціонування глобальних систем масової комунікації забезпечує технічна інтелігенція, то її «культура критичного дискурсу визначає специфічний характер виниклої глобальної культури» [7, с. 40]. Інтернет-культуру характеризує свобода поширення інформації, відкритість доступу до «всесвітньої павутини», інтерактивна комунікація, вільне користування всіма наявними знаннями та вільний обмін технологічними інноваціями.

Завдяки Інтернет-мережовим і комп'ютерним технологіям глобальна інформаційна культура виходить за межі організаційного контролю національних держав, вона стає транснаціональною як віртуально сконструйована. Під її впливом віртуалізуються всі

сфери життя суспільства й національна культура. Саме тому Е. Сміт характеризує глобальну культуру як позачасову, плинну, повсюдну, безформну й історично неглибоку, ґрунтовану переважно на прагматичній мові повсякденності. На відміну від національних культур, глобальна культура не прив'язана до часу й місця свого походження. За самою своєю суттю ця культура штучна й еклектична. Вона не пишається історією: а фольклорні мотиви вона використовує й розробляє для зовнішнього оздоблення, зорієнтованого на сьогодення й майбутнє науково-технічної культури [8, с. 40].

Значимо, що національна культура прив'язана до часу й місця походження. Вона зберігає неперервний зв'язок із колективним минулим. У створенні національної культури центральне місце посідає пам'ять. Вона є оберегом колективної минувшини, зберігає історичні традиції, містить образи і чуття ідентичності, що спираються на традиції.

Е. Сміт досить критично ставиться до ідеї глобальної культури. «На відміну від національних культур, глобальна культура надзвичайно безпам'ятна. Якщо «націю» можна конструювати, черпаючи й оживлюючи не проявлений народний досвід і потреби, то «глобальна культура» не задовольняє жодної життєвої потреби, не відповідає жодній ідентичності-в-процесі-творення <...> Немає «світової пам'яті», яку можна було б використати для об'єднання людства; найголовніші на цей момент досвіди – колоніалізм і світові війни – можуть прислужитися тільки тим, що нагадують нам про наші розколи в минулому» [Цит. за 6, с. 83].

Натомість Я. Пітерзе виступає опонентом Е. Сміта. Він вважає, що глобалізація формує глобальну пам'ять, яка постає зі спільних глобальних досвідів. На його думку, поверховим і помилковим є твердження, що досвіди конфлікту лише розділяють людство: вони також еднають людей, навіть якщо це відбувається болісно і породжує суперечливу єдність.

Сьогодні таку суперечливу єдність конститує досвід функціонування високотехнологічної культури масового споживання. Від 90-х років ХХ ст. людство живе в полоні глобальної технологічної культури, яка обіцяє задовольнити будь-які потреби та інтереси. «Ми повсякчас потураємо забаганкам свого покоління за рахунок усіх, хто прийде за нами, – наголошує А. Гор. – Ми взяли самих себе як одиницю етичного виміру, не тільки виразно відокремлену від природного світу, а й позбавлену почуття обов'язку перед іншими – і то не лише перед кимось у майбутніх поколіннях, але й дедалі більше перед сучасниками» [3, с. 241]. Отже, головна суперечність, з якою зіткнулося людство, – це зростання потреб і неспроможність докільля задовольнити їх без саморуйнації. Розв'язання цієї суперечності можливе на шляху оптимізації всієї діяльності людства в його взаємодії з докільлям. Об'єднання в колективні дії заради майбутнього презентує проект сталого розвитку людства. Його імперативи та науковий дискурс узасадничують колективний розум і колективна пам'ять людства.

На думку М. Мойсеєва, колективна пам'ять формувалася в процесі антропогенезу, шляхом неперервного нагромадження знань і майстерності. Поступово зароджувалося колективне вивчення докільля та прийняття колективних рішень. У такий спосіб, вважає М. Мойсеєв, постала система, яку природно назвати Колективним Розумом. Її можливості пізнання і раціонального вибору колективних дій багаторазово переважали можливості індивідуального розуму та навіть їхньої сукупності. Власне, завдяки взаємодії локальних інтелектів та обміну інформацією між ними виник феномен Колективного Інтелекту і колективної пам'яті [5, с. 430]. Додамо, що високі технології слугують інтенсивному нарощуванню й колективного розуму, й колективної пам'яті людства. Їх утвердження веде не лише до соціальних змін, а й культурних перетворень.

Досліджуючи перспективи глобалізаційного впливу на національні культури, Я. Пітерзе стверджує, що «культурні досвіди – минулі й теперішні – не просто рухалися

в напрямку культурної одноманітності й стандартизації» [6, с. 84]. На думку автора, поняття глобальної культурної синхронізації недобачає контртенчій – впливу незахідних культур на Захід і незахідних культур одна на одну. Понад це, «воно переоцінює однорідність західної культури і недобачає того факту, що багато нав'язуваних Заходом стандартів і його культурних індустрій самі мають культурно змішаний характер <...> Європейська і західна культура – частина цієї глобальної мішаниці» [6, с. 84].

Я. Пітерзе переконаний, що відбувається творення глобальної культури як **глобальної мішаниці** з азійських, африканських, американських та європейських культур. Цей процес він характеризує терміном – **гібридизація**, який наголошує на змішанні культур, а не на їхній окремішності. Гібридизація, вважає автор, виконує свою місію на базі припущення про *відмінність* між категоріями, формами, віруваннями, які вступають у змішання. Однак сам процес гібридизації показує, що відмінність відносна. Тож зворотним боком культурної гібридизації є транскультурне зближення, яке можна описати в термінах утвердження *подібності* [6, с. 94–95].

Поняття «глобальної мішаниці» характеризує стосунки між національними культурами в ХХІ ст., а саме – інтеркультуралізм, зумовлюючи гібридизацію культур. Дослідники гібридизації означають її як «сукупність способів, в які форми відділяються від наявних практик і рекомбінуються з новими формами, утворюючи нові практики» [Цит. за 6, с. 78]. Однак, вважає Я. Пітерзе, цьому терміну «бракує визнання справжньої нерівномірності, асиметрії та нерівності в глобальних відносинах» [6, с. 86]. Автор переконаний, якщо встановлені межі гібридизації, то вона може бути позитивною для розвитку культури. Але без демаркації меж вона може виконувати асиміляційну функцію, або дестабілізаційну.

Гібридизація, переконаний З. Бауман, стосується передовсім культури на глобалізованій вершині соціальної піраміди. Особливе занепокоєння викликає щодалі відчутніше порушення зв'язку між дедалі глобалізованішими, екс-територіальними елітами та іншим населенням, «локалізація» якого постійно зростає. Річ у тому, пише З. Бауман, що національна еліта завжди відрізнялася від решти населення країн більшим космополітизмом <...> за всіх часів еліти прагнули створити власну культуру, яка не визнавала кордонів... у них було більше спільного з елітами потойбіч кордону, аніж із лівовою часткою населення з цього боку [1, с. 15]. Саме тому центри, де виробляються сенси й формуються цінності, сьогодні вирізняються екстериторіальним характером і уникають місцевих обмежень. Однак це не має нічого спільного зі станом самої людини, що її покликано наповнювати змістом ці ідеї й цінності [1, с. 7].

Аналізуючи радикальні зміни, які пережили держави й культури під впливом змін в економічній сфері, Е. Сміт стверджує, що держава-нація перестає бути «ефективним дівцем на міжнародній арені» [6, с. 28], зокрема у сфері незалежної фінансово-економічної політики. Головними агентами у цій сфері виступають великі транснаціональні компанії. Оскільки держава більше не може стримувати у своїх кордонах територіальний ринок, вона втрачає економічно-податкову функцію, а отже, немає змоги фінансово підтримувати національну культуру. Аналогічного висновку дійшов і Е. Гіденс, а саме, що «ера національної держави минулася» [2, с. 11], а відтак постмодерна держава не в змозі виконувати низку функцій, зокрема фінансування та захисту національної культури.

Водночас глобалізація, на думку Е. Гіденса, є причиною відродження локальних культурних ідентичностей у різних частинах світу, які зумовлюють сепаратистські настрої. «Місцеві націоналізми виникають як реакція на глобалізаційні тенденції, коли слабне гамівна сила старих національних держав» [2, с. 15].

«Глобалізація, – вважає Е. Гіденс, – тисне також обхідними шляхами. Вона створює нові економічні і культурні зони як всередині націй, так і там, де вони перетинаються»

[2, с. 15]. В Україні прикладом такого тиску на національну культуру можуть слугувати сепаратистські процеси в Криму, Луганській і Донецькій областях, окупованих російськими військами.

Національні держави для переходу до сталого розвитку потребують національної культури, еколого-морального оновлення спільноти, самовизначення її членів щодо перспектив у глобальну епоху. Національна культура надавала й надаватиме у майбутньому смисл цивілізаційним процесам. Але чи збережуться національні культури в традиційному вигляді, чи зазнають трансформацій? Зрозуміло, що трансформації неминучі. «Фактично, – наголошує Е. Сміт, – ми вже спостерігаємо кінець «гомогенної нації» в багатьох суспільствах, чії культури й наративи про національну ідентичність усе більше стають гібридними й амбівалентними, і бачимо виникнення <...> просторіших поліетнічних суспільств» [8, с. 18].

Більшість дослідників глобальної культури, зокрема Ж. Аталі, А. Ападурай, З. Бауман, доводять, що глобалізація універсалізує соціально-культурне життя, розмиває простір національних культур, випустосує сенс зі щоденного життя, руйнуючи ідентичність індивідів і спільнот.

Проте таку позицію не поділяють Я. Пітерзе та Р. Робертсон. Так, на думку Р. Робертсона, глобалізація не обов'язково гомогенізує світ, загрожуючи місцевим і національним ідентичностям, культурам і традиціям або знищуючи їх. Глобалізація з її універсалізацією сприяє росту локальної гетерогенізації. Тому цілком правомірно говорити про появу глобальної тенденції, яка здійснює тиск на цивілізації, регіони, держави-нації, навіюючи їм думки відродити власну історію, ідентичність і традиції. Локальна відповідь на глобальні виклики може бути в різних формах: від спротиву і заперечення до сприйняття й асиміляції.

Для з'ясування того, як і в якій формі мають бути поєднані універсальне й партикулярне, Р. Робертсон запровадив концепт «глокалізація», під яким розуміє стратегію пристосування глобального світогляду до локальних умов. Глобальне й локальне глумачать як полярні елементи, а в сучасному світі локальні домагання *протистоять* глобальним тенденціям. Отже, варто проявляти більше обережності в судженнях про динаміку творення й відтворення відмінності та, у ширшому сенсі, локальності [7, с. 52–53].

«Глокалізація, – переконаний Т. Фрідмен, – потрібна для того, щоб ваша країна чи культура змогла засвоїти окремі аспекти глобалізації, скористатися ними й збагатитися, але не дати цим стороннім впливам заповонити й пригнітити себе» [9, с. 386]. На думку Т. Фрідмена, не всі культури здатні ефективно здійснювати глокалізацію. Деякі культури, – стверджує автор, – відверто погані глокалізатори, й через те глобалізація становить для них велику загрозу. Деякі культури впевнені, що відбувається здорова глокалізація, тоді як на ділі вони повільно й непомітно асимілюються, втрачають самобутність. Може статися так, що їх асимільовано в рідній країні, яка стала скрізним подвір'ям для інших країн і культур. Отже, наслідком глобалізації може бути втрата культурної самобутності.

Як зазначає Т. Фрідмен, щоб уберегти унікальні місця та культурні надбання від підступного уодноманітнення потрібне законодавство про природні й територіальні райони, про заповідні зони тощо. Річ у тім, що культура та довкілля завжди йдуть пліч-о-пліч. Всі культури зростають і розквітають у своєму рідному довкіллі. Тому, як наголошує Т. Фрідмен, без довкілля не буде тривкої культури, без тривкої культури – тривкої спільноти, а без тривкої спільноти – тривкої глобалізації.

Висновки. Незважаючи на глобалізаційні тенденції та зростаючу взаємопов'язаність і взаємозалежність національних культур і навіть їхню гібридизацію, вони не втрачають своєї ідентичності, позаяк кожна «черпає силу зі своєї закоріненості в історичній

минувшині» [8, с. 12], що надає їй життєвої наснаги. Національні культури навряд чи зникнуть, зокрема, через тривку привабливості національної ідентичності, її соціально-політичні і морально-естетичні цінності, які окреслюють смисловий горизонт цивілізаційного поступу. Навіть у перспективі реалізації стратегії сталого розвитку та утвердження глобального гуманізму як нового світового порядку зберігатиметься інтерес до культурної ідентичності. Найбільше, чого можна сподіватися у XXI столітті, – вважає Е. Сміт, – це досягнення тієї національної *різноманітності в єдності*, яку пропагують європейці [8, с. 42].

Список використаної літератури

1. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 109 с.
2. Гіденс Е. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя. Київ : Альтер-прес, 2004. 100 с.
3. Гор А. Земля у рівновазі. Екологія і людський дух. Київ : Інтелсфера, 2001. 404 с.
4. Кастельс М. Інтернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства. Київ : Ваклер, 2007. 304 с.
5. Моисеев Н. Информационное общество: возможность и реальность. В кн. : Информационное общество. Санкт-Петербург – Москва : ООО «Издательство АСТ», 2004. С. 428–451.
6. Пітерзе Я. Глобалізація як гібридизація. В кн. : Глобальні модерності. Київ : Ніка-Центр, 2008. С. 73–105.
7. Робертсон Р. Глокалізація: часопростір і гомогенність-гетерогенність. В кн. : Глобальні модерності. Київ : Ніка-Центр, 2008. С. 48–72.
8. Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху. Київ : Ніка-Центр, 2009. 320 с.
9. Фрідмен Т. Лексус і оливкове дерево. Зрозуміти глобалізацію. Львів : Б.в., 2002. 624 с.

WHAT WILL BE THE FUTURE OF NATIONAL CULTURES IN GLOBAL ERA?

Lyudmyla Ryzhak

*Ivan Franko National University of Lviv
Universytetska Str., 1, Lviv, 79000, Ukraine
e-mail: l_ryzhak@lnu.edu.ua*

It is stated that the UN conference in Rio de Janeiro (1992), known as the Planet Earth Summit, is beginning the global era of humanity. At the Rio – 92 conference, the imperative for the 21st century was formulated: sustainable development, which defined the strategy of globalization – global humanism. Its essence is a decent human life in a just and safe environment, its self-realization as culturally rooted and civilizationally self-sufficient.

The functioning of national cultures in the context of growing globalization integrative tendencies is considered. Their specificity in the XXI century define high technology, especially information and communication networks. The emergence of a global information culture as a phenomenon of Internet computer virtualization has been investigated. It is argued that virtual globalization communication is accompanied by cultural standardization, threatening the identity and diversity of national cultures.

It has been found that, at the same time, Internet networking technologies provide unprecedented opportunities for dialogue between national cultures and the creation of a global culture as a global mess. For relations between national cultures in the 21st century it is characteristic of interculturalism, which leads to the hybridization of cultures and the enrichment of cultural practices. The localization

possibilities of national cultures have been revealed, which enable them to find adequate answers to the challenges of globalization and to secure their national and cultural identity.

It is emphasized that despite the globalization trends and the growing interconnectedness and interdependence of national cultures, as well as their hybridization, they do not lose their identity, as each national culture is rooted in the historical past that gives it vitality. It is argued that national cultures are unlikely to disappear, in particular because of the lasting appeal of national identity, its socio-political and moral-aesthetic values, which delineate the semantic horizon of civilizational progress.

Even with the prospect of implementing a sustainable development strategy and promoting global humanism as a new world order, interest in cultural identity will remain. The world community in the twenty-first century will contribute to the achievement of national diversity in the unity promoted by Europeans.

Key words: globalization, global culture, hybridization, glocalization, information and communication technologies, national culture, national identity.